

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

**a articolului 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995
cu privire la statutul judecătorului**

*(suspendarea de drept a judecătorului în cazul în care
colegiul disciplinar a propus eliberarea sa din funcție)*

(sesizarea nr. 150g/2022)

CHIȘINĂU

9 februarie 2023

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 22 septembrie 2022,
Examinând sesizarea menționată în ședință publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ridicată de dl judecător Mihail Cojocar, reclamant în dosarul nr. 3-330/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Curtea de Apel Chișinău format din dl Anatolie Minciuna și dnele Ecaterina Palanciuc și Veronica Negru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție

3. Prin decizia Curții Constituționale din 12 ianuarie 2023, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

5. În ședința publică a Curții au fost prezenți autorul sesizării, dl judecător Mihail Cojocar, reprezentantul autorului, dna avocat Doina Ioana Străisteanu, dl Radu Radu, reprezentantul Parlamentului, și dl Eduard Serbenco, reprezentantul Guvernului.

ÎN FAPT

A. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

6. La 6 iulie 2022, dl judecător Mihail Cojocar a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Superior al Magistraturii privind constatarea ilegalității hotărârii Colegiului disciplinar din 22 aprilie 2022 și anularea acestei hotărâri, precum și constatarea persecutării, a discriminării

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

pe criteriu de dizabilitate, a hărțuirii, a intimidării și a răfuielii de către organele de autoadministrare judecătorească.

7. În cadrul procesului, la 1 august 2022, dl judecător Mihail Cojocaru a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului.

8. Printr-o încheiere din 14 septembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

(2) Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție, în condițiile legii, până la atingerea plafonului de vârstă, de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Președintele Republicii Moldova poate respinge o singură dată candidatura propusă de către Consiliul Superior al Magistraturii.

[...]”

Articolul 123 Atribuțiile [Consiliului Superior al Magistraturii]

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători. Consiliul

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile în mod direct sau prin intermediul organelor sale specializate.

(2) Modul de organizare și funcționare al Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește prin lege organică.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului sunt următoarele:

Articolul 24
Suspendarea din funcție

„[...]”

(1¹) Judecătorul este suspendat de drept din funcție până la eliberarea sa din funcție dacă:

[...]”

b) colegiul disciplinar a propus eliberarea sa din funcție – din ziua adoptării hotărârii corespunzătoare a colegiului disciplinar;

[...]”

(2) În cazul suspendării din funcție a judecătorului, salariul acestuia se plătește în condițiile legii.

(3) Suspendarea din funcție a judecătorului din cauzele enumerate la alin. (1), cu excepția lit. a), nu atrage anularea inviolabilității personale și a garanțiilor materiale și sociale.

(4) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. a), dacă nu a fost probată vinovăția judecătorului sau a fost pronunțată o hotărâre de achitare ori de încetare a procesului penal, sau în cazul anulării actelor care au servit drept temei pentru suspendarea sa din funcție în baza alin. (1¹), suspendarea din funcție încetează și judecătorul este repus în toate drepturile avute anterior.

(5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. c) și d), la expirarea termenului pentru care judecătorul a fost suspendat din funcție, acestuia i se acordă funcția de judecător pe care a deținut-o până la suspendare sau, cu consimțământul judecătorului, i se acordă o altă funcție de judecător echivalentă.

(6) Hotărârea privind suspendarea din funcție a judecătorului, adoptată în temeiul alin. (1), poate fi atacată în Curtea Supremă de Justiție în condițiile legii.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor sunt următoarele:

Articolul 38
Transmiterea hotărârii cu privire la
aplicarea sancțiunii de eliberare din funcție

„(1) Hotărârea colegiului disciplinar cu privire la aplicarea sancțiunii de eliberare din funcția de judecător, președinte sau vicepreședinte al instanței se adoptă de către Consiliul Superior al Magistraturii după expirarea termenului de contestare.

(2) Dacă hotărârea colegiului disciplinar cu privire la aplicarea sancțiunii de eliberare din funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței sau de eliberare din funcția de judecător a fost contestată, această hotărâre devine irevocabilă doar după examinarea conform procedurii stabilite la art. 39-40.”

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

Articolul 39
Contestarea hotărârii colegiului disciplinar

„(1) Hotărârile colegiului disciplinar pot fi contestate la Consiliul Superior al Magistraturii, prin intermediul colegiului, de către persoanele care au depus sesizarea, inspecția judiciară sau judecătorul vizat în hotărâre, în termen de 15 zile de la data primirii copieii hotărârii motivate. Termenul de 15 zile este un termen de decădere. La expirarea acestui termen, hotărârile necontestate ale colegiului disciplinar devin irevocabile.

(1¹) Dosarele disciplinare contestate se repartizează în mod aleatoriu membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția membrilor din oficiu.

[...]

(4) După examinarea contestațiilor, Consiliul Superior al Magistraturii decide:

a) menținerea fără modificare a hotărârii colegiului disciplinar;

b) admiterea contestației și adoptarea unei noi hotărâri. În acest caz prevederile cu privire la procedura de examinare și conținutul hotărârii colegiului disciplinar privind rezultatul examinării cauzei disciplinare sunt aplicabile și pentru Consiliul Superior al Magistraturii.”

Articolul 40
Contestarea hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii

„(1) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii, adoptate în condițiile art. 39, pot fi contestate la Curtea de Apel Chișinău de persoanele care au depus sesizarea, de inspecția judiciară sau de judecătorul vizat în hotărâre, în termen de 30 zile de la data recepționării hotărârii motivate.

[...].”

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

12. Prin Decizia sa din 12 ianuarie 2023, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări, stabilite în jurisprudența sa constantă.

13. Excepția de neconstituționalitate, ridicată de reclamant într-un proces pendent în fața unei instanțe de drept comun, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ține de competența Curții Constituționale.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului. Articolul contestat nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ care are ca obiect examinarea unei cereri de chemare în judecată privind anularea unei hotărâri a Colegiului disciplinar prin care a fost dispusă eliberarea din funcție a autorului sesizării. Pentru că articolul 24

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

alin. (1¹) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului stabilește suspendarea de drept din funcție a judecătorului în privința căruia colegiul disciplinar a propus eliberarea din funcție, Curtea a admis aplicarea prevederilor contestate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

17. Curtea a reținut că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să fie examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea a analizat, prin prisma argumentelor autorului excepției, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (DCC nr. 83 din 17 iunie 2022, § 20).

18. Autorul excepției a susținut că textul contestat contravine articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 116 [*statutul judecătorilor*] și 123 [*atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii*] din Constituție.

19. Cu privire la incidența articolului 1 alin. (3) și 16 din Constituție, Curtea a reiterat că acestea au un caracter general și pot fi invocate dacă se constată aplicabilitatea sa împreună cu alte dispoziții din Constituție (a se vedea DCC nr. 72 din 16 iunie 2022, § 20). Principiul nediscriminării nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 12 din 16 iunie 2022, § 22).

20. Cu privire la incidența articolelor 116 și 123 din Constituție, autorul excepției a susținut că, având în vedere considerentele din Hotărârea Curții din 7 aprilie 2022, Colegiul disciplinar, ca organ specializat subordonat Consiliului Superior al Magistraturii, nu are competența de a aplica măsuri disciplinare față de judecători din data de 7 aprilie 2022.

21. În Hotărârea nr. 9 din 7 aprilie 2022, invocată de autorul excepției, Curtea a examinat, *inter alia*, competența Consiliului Superior al Magistraturii de a adopta hotărâri care pun în aplicare atribuțiile stabilite de articolul 123 din Constituție (*i.e.* numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători), în conformitate cu dispozițiile Codului administrativ care reglementează emiterea actelor administrative, până la data întrunirii legale a noii componente a Consiliului Superior al Magistraturii (articolul 15 alin. (12) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022). Curtea a observat că articolul 15 alin. (12) din Lege a fost adoptat în circumstanțele în care Consiliul Superior al Magistraturii activa într-o componentă redusă și are ca efect acordarea către Consiliul Superior al Magistraturii care funcționează cu șapte membri (dintre care șase judecători aleși), marea majoritate a acestora având mandatele expirate, a competenței de a decide cu majoritate simplă de patru voturi chestiunile care pun în aplicare atribuțiile sale constituționale (§§ 84-85 din Hotărâre). În acel caz, Curtea a declarat neconstituțional textul de lege care îi permitea Consiliului să adopte hotărâri cu majoritate simplă, în realizarea atribuțiilor prevăzute de articolele 123 și 136 alin. (2) din Constituție. În acest sens, Curtea a reținut că atribuțiile constituționale în discuție pot fi exercitate de Consiliu doar prin votul majorității membrilor săi. Curtea a stabilit că până la data întrunirii legale a noii componente, pe baza articolului 15 alin. (12)

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Consiliul Superior al Magistraturii va putea adopta hotărâri care pun în aplicare atribuțiile prevăzute în Legea nr. 26 din 10 martie 2022 sau care au ca obiect administrarea treburilor curente (§§ 88-89 din Hotărâre).

22. Colegiul disciplinar este un organ specializat care examinează cauzele disciplinare în privința judecătorilor, pentru faptele comise în timpul exercitării funcției de judecător, și aplică sancțiuni disciplinare. În acest sens, nu poate opera prezumția lipsei de competență a Colegiului disciplinar de a aplica sancțiuni pentru că, în prezent, Consiliul Superior al Magistraturii nu le poate confirma sau infirma. Dacă ar proceda de maniera sugerată de autorul sesizării, Curtea ar comite un *non sequitur*. Colegiului disciplinar nu i se pot reproșa carențele pe care le prezintă, actualmente, organizarea Consiliului Superior al Magistraturii.

23. Curtea a observat că, potrivit articolului 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului, judecătorul este suspendat de drept din funcție dacă Colegiul disciplinar a propus eliberarea sa din funcție. Ulterior, hotărârea trebuie adoptată de către Consiliul Superior al Magistraturii, după expirarea termenului de contestare (articolul 38 alin. (1) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor). Un judecător în privința căruia colegiul disciplinar a emis o hotărâre de eliberare din funcție nu are posibilitatea de a contesta imediat măsura suspendării sale în fața unei instanțe de judecată. Hotărârea colegiului disciplinar trebuie contestată mai întâi în fața Consiliului Superior al Magistraturii. În eventualitatea în care Consiliul menține prin hotărârea sa soluția colegiului disciplinar, judecătorul sancționat poate contesta hotărârea Consiliului, potrivit articolului 40 alin. (1) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, la Curtea de Apel Chișinău. De la etapa adoptării hotărârii colegiului disciplinar și până la judecarea procesului la Curtea de Apel, judecătorului sancționat nu i se poate ridica suspendarea, de vreme ce articolul 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului stabilește suspendarea de drept, fără nicio excepție.

24. Curtea a notat că articolul 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție, trebuie interpretat prin prisma articolului 6 din Convenția Europeană și a principiilor din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în această materie. Curtea Europeană a reținut că garanțiile articolului 6 § 1 din Convenție sunt aplicabile și procedurii de suspendare temporară din funcție a unui judecător (a se vedea *Camelia Bogdan v. România*, 20 octombrie 2020, § 70). În cauza *Camelia Bogdan v. România*, Curtea Europeană a observat că Înalta Curte de Casație și Justiție din România se limita doar la un control al legalității deciziei de suspendare din funcție a judecătorilor, dar nu verifica necesitatea și proporționalitatea suspendării (§ 68). Curtea Europeană a reținut că acest fapt a afectat chiar esența dreptului reclamantei de acces la un tribunal, contrar articolului 6 § 1 din Convenție (§§ 78 și 79).

25. În *Paluda v. Slovacia*, 23 mai 2017, un caz în care a abordat imposibilitatea unui judecător de a avea parte de controlul judecătoresc al

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

suspendării sale din funcție în timp ce procedurile disciplinare împotriva sa erau pendinte, Curtea Europeană a reținut că garanția accesului la un tribunal era aplicabilă și în cazul suspendării, nu doar în cazul procedurilor principale care vizau acuzațiile de ordin disciplinar aduse reclamantului (§ 34). Tot în acest caz, reclamantul a contestat suspendarea sa din funcție pe calea (i) a ceea ce el a catalogat un recurs în fața Consiliului judiciar, (ii) a unei acțiuni în contencios administrativ și (iii) a două plângeri în fața Curții Constituționale. Consiliul judiciar și tribunalele administrative au conchis că un asemenea recurs nu era disponibil, iar chestiunea exceda controlului judecătoresc. Curtea Constituțională nu i-a oferit niciun remediu (§ 37). Având în vedere că reclamantul a fost lipsit de dreptul de acces la un tribunal, Curtea Europeană a constatat existența unei violări a articolului 6 § 1 din Convenție (§ 55).

26. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că atunci când are loc o ingerință într-un drept fundamental, persoana interesată trebuie să aibă la dispoziție suficiente garanții procedurale și trebuie să aibă posibilitatea unui acces efectiv la un tribunal, care să se pronunțe cu privire la pretensele ingerințe în dreptul său (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 31 din 17 decembrie 2020, § 66). Prin urmare, Curtea a reținut incidența articolelor 20 și 116 din Constituție. Totodată, Curtea a decis să examineze incidența articolului 16 din Constituție odată cu fondul cauzei.

B. FONDUL CAUZEI

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

27. Autorul excepției menționează că suspendarea sa de drept din funcția de judecător afectează principiul independenței și inamovibilității judecătorului și principiul proporționalității. Autorul excepției afirmă că suspendarea de drept care operează concomitent cu propunerea de eliberare din funcție și fără posibilitatea de a contesta această măsură în mod separat încalcă dreptul de acces la justiție.

B. Argumentele autorităților care și-au prezentat opiniile

28. În opinia prezentată de Parlament se menționează că, prin Legea nr. 126 din 9 iunie 2016, articolul 24 din Legea cu privire la statutul judecătorului a fost completat cu alineatul (1¹) referitor la suspendarea de drept din funcție a judecătorilor. Drept temei pentru adoptarea acestei modificări au servit situațiile în care judecătorii care au eșuat evaluarea performanțelor, fiind recunoscuți ca inapți de a exercita funcția de judecător, sau a căror eliberare din funcție a fost propusă de colegiul disciplinar continuau să activeze până la adoptarea decretului de eliberare din funcție. Astfel de situații diminuează încrederea societății în justiție. De altfel, funcționarea eficientă a justiției este un element important al societății democratice.

29. Principiile de bază ale Organizației Națiunilor Unite privind independența justiției stabilesc cadrul internațional privind răspunderea

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

disciplinară, suspendarea și demiterea judecătorilor. Potrivit acestor principii, „judecătorii ar trebui să facă obiectul suspendării din funcție sau destituirii numai din motive de incapacitate sau pentru comportamente care îi fac nedemni de a-și exercita atribuțiile. [...] Toate procedurile disciplinare, de suspendare sau de destituire, ar trebui soluționate în conformitate cu normele de conduită judiciară. Deciziile în cadrul procedurilor disciplinare, de suspendare sau de destituire, trebuie să poată fi supuse revizuirii de către un organism independent. Acest principiu poate să nu se aplice deciziilor pronunțate de către instanța supremă și celor pronunțate de către legislativ în cadrul procedurii de revocare sau al altor proceduri similare.” Recomandarea Consiliului Europei cu privire la judecători prevede că procedura de răspundere disciplinară „ar trebui să fie efectuată de către o autoritate independentă sau o instanță judecătorească, cu toate garanțiile unui proces echitabil și care să îi asigure judecătorului dreptul de a contesta decizia și sancțiunea.” În acest context, Parlamentul subliniază că Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, la articolele 22 și 25, oferă judecătorilor instrumente de contestare a deciziilor care îi vizează.

30. Referitor la argumentul autorului sesizării privitor la diferențele de aplicare a suspendării din funcție în cazul propunerii de eliberare din funcție și în cazul începerii urmăririi penale, legislatorul a considerat necesar de a delimita situațiile descrise în legătură cu eventualul impact asupra actului justiției. Astfel, cazurile prevăzute la articolul 24 alin. (1¹) lit. a) și b) din Lege rezultă direct din activitatea judecătorului și afectează calitatea îndeplinirii justiției. Din contră, pornirea urmăririi penale în privința unui judecător nu este obligatoriu legată de activitatea acestuia. În ultimul caz, legislatorul a lăsat în competența Consiliului Superior al Magistraturii de a decide referitor la suspendarea din funcție a judecătorului în dependență de circumstanțele fiecărui caz în parte și impactul faptelor imputate asupra actului justiției.

31. În opinia prezentată de Guvern se menționează că suspendarea de drept din funcție a judecătorului, în cazul în care s-a propus eliberarea sa din funcție, a fost instituită de legislator ca o măsură de prevenție. Sancțiunea de eliberare din funcție se aplică pentru cele mai grave abateri comise de un judecător. Drept urmare, ar fi riscant ca judecătorul acuzat de comiterea unor abateri disciplinare grave să poată pronunța acte judecătorești până la adoptarea de către Consiliul Superior al Magistraturii a hotărârii privind eliberarea din funcție a acestuia. În caz contrar, s-ar pune în pericol respectarea principiului securității raporturilor juridice și ar avea de suferit imaginea justiției. Guvernul consideră că suspendarea din funcție a judecătorului este indisolubil legată de aplicarea sancțiunii disciplinare a eliberării din funcție. Guvernul conchide că suspendarea de drept din funcție a judecătorului în privința căruia s-a decis aplicarea celei mai aspre sancțiuni disciplinare este justificată în raport cu valorile sociale care trebuie protejate.

C. Aprecierea Curții

32. Curtea notează că în litigiile din categoria din care face parte prezenta cauză operează principiul accesului la justiție în vederea exercitării unui drept cu caracter civil, principiu garantat de articolul 20 din Constituție. Dreptul persoanei de a-și exercita funcția de judecător, odată ce a fost admisă în această profesie, este protejat de articolul 116 alin. (2) din Constituție, care stabilește că judecătorii se numesc în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, în coroborare cu articolul 1 din Legea cu privire la statutul judecătorului, care îi califică pe judecători drept „purtători ai puterii judecătorești”. Regula este că, până la atingerea plafonului de vârstă, judecătorii își pot exercita funcția de înfăptuire a justiției.

33. Dreptul de acces la justiție – în prezenta cauză, dreptul de a sesiza un tribunal în materie civilă *lato sensu* – se înscrie în garanțiile aplicabile dreptului la un proces echitabil, care este protejat de articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

34. Dreptul de acces la justiție nu este un drept absolut. Exercițiul său poate fi supus unor limitări, cu condiția ca limitările să nu restrângă accesul justițiabililor la un judecător de o manieră în care să fie afectată chiar esența dreptului. Limitările în discuție sunt compatibile cu articolul 20 din Constituție dacă urmăresc un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul legitim urmărit.

35. Curtea observă că articolul 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului prevede, fără nicio excepție, suspendarea de drept din funcție a judecătorului, dacă colegiul disciplinar a propus eliberarea sa din funcție. Suspendarea începe din momentul emiterii hotărârii colegiului disciplinar și poate dura o perioadă îndelungată de timp, așa cum este cazul autorului sesizării, care a fost suspendat din funcția de judecător în data de 22 aprilie 2022. Suspendarea de drept a judecătorului încetează în cazul în care autoritatea competentă anulează hotărârea colegiului disciplinar prin care s-a propus eliberarea din funcție a judecătorului. Astfel, judecătorii aflați în asemenea situații nu beneficiază, în interiorul perioadei cuprinse între emiterea hotărârii colegiului disciplinar și pronunțarea hotărârii autorității competente de anulare a hotărârii colegiului disciplinar, de vreo formă de protecție judiciară împotriva măsurii suspendării din funcție.

36. Măsura suspendării este determinantă pentru dreptul cu caracter civil al judecătorilor de a-și exercita funcția (a se vedea, referitor la chestiunea măsurilor provizorii luate în cadrul procedurilor disciplinare, *Paluda v. Slovacia*, §§ 33-34, și *Camelia Bogdan v. România*, § 70). Deși judecătorii suspendați din funcție continuă să-și primească salariile, potrivit articolului 24 alin. (2) din Legea cu privire la statutul judecătorului, acest aspect are importanță prin raportare la redresarea efectelor suspendării lor. Primirea salariilor nu are vreo legătură directă cu faptul că judecătorii suspendați nu au acces la justiție pentru a contesta măsura suspendării lor (a se vedea *Paluda v. Slovacia*, § 51). Judecătorilor suspendați din funcție continuă să li se aplice regimul incompatibilităților și al interdicțiilor stabilit de articolul 8 din Legea cu privire la statutul judecătorului, ei fiind obligați, la modul

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

practic, să stagneze din punct de vedere profesional, uneori cu consecințe grave pentru reputația lor și pentru viața lor privată, în general.

37. Așa cum a subliniat și Curtea Europeană în cauza *Paluda v. Slovacia*, § 54, este important să se traseze o linie de demarcație clară între motivele imperioase justificate pentru suspendarea unui judecător căruia i se reproșează încălcarea normelor disciplinare și motivele care nu-i permit accesul la un tribunal pentru a contesta suspendarea.

38. În concluzie, Curtea observă că situația pe care o impune articolul 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului prin suspendarea de drept a judecătorului în privința căruia colegiul disciplinar a propus eliberarea din funcție, fără a prevedea posibilitatea de a contesta în mod separat această măsură preventivă, afectează însăși esența dreptului de acces la justiție și încalcă articolele 20 și 116 din Constituție. Măsura suspendării de drept din funcție a judecătorului este disproporționată și, așadar, neconstituțională, pentru că nu oferă posibilitatea beneficierii de garanțiile inerente acestor articole.

39. Această concluzie scutește Curtea de necesitatea efectuării unei analize suplimentare prin prisma principiului nediscriminării garantat de articolul 16 din Constituție, invocat de autorul excepției.

40. Deși declară neconstituțională măsura suspendării de drept impusă de articolul 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului, Curtea nu exclude posibilitatea dispunerii suspendării din funcție a judecătorului de către colegiul disciplinar în situația în care colegiul disciplinar a propus eliberarea sa din funcție, dacă această măsură este proporțională cu situația care a stat la baza ei.

41. Până la modificarea legislației relevante în sensul considerentelor hotărârii Curții, judecătorii în privința cărora s-a dispus măsura suspendării din funcție o vor putea contesta în mod separat, potrivit procedurii înstituite de articolul 24 alin. (6) din Legea cu privire la statutul judecătorului.

42. Curtea îi va trimite Parlamentului o adresă pentru a modifica legislația relevantă în conformitate cu considerentele prezentei hotărâri.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ridicată de dl judecător Mihail Cojocaru, reclamant în dosarul nr. 3-330/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. *Se declară neconstituțional* articolul 24 alin. (1¹) lit. b) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 24 ALIN. (1¹) LIT. B) DIN LEGEA NR. 544 DIN 20 IULIE 1995
CU PRIVIRE LA STATUTUL JUDECĂTORULUI

3. Până la modificarea legislației relevante în sensul considerentelor prezentei hotărâri, suspendarea din funcție a judecătorului în situația în care colegiul disciplinar a propus eliberarea sa din funcție poate fi dispusă dacă această măsură este proporțională cu situația care a stat la baza ei. Judecătorii în privința cărora s-a dispus măsura suspendării din funcție o vor putea contesta în mod separat, potrivit procedurii instituite de articolul 24 alin. (6) din Legea cu privire la statutul judecătorului.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 9 februarie 2023
HCC nr. 4
Dosarul nr. 150g/2022